

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.008.07.2018
P/18/093

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/093 – <i>Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych</i>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Krzysztof Kempa, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/110/2018 z 28 maja 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Poronin, ul. Piłsudskiego 5, 34-520 Poronin (<i>Urząd, UGP</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bronisław Stoch, Wójt Gminy Poronin (<i>Wójt</i>) (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

W kontrolowanym okresie², zgodnie z art. 32 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej³, Gmina finansowała (bezpośrednio lub w formie dotacji) wydatki na utrzymanie i zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochotniczych straży pożarnych (OSP) na jej terenie.

W ocenie NIK wydatki te były efektywne. Z budżetu Gminy sfinansowano lub dofinansowano m.in. utrzymanie stanu technicznego samochodów i sprzętu przeciwpożarowego, zakup paliw płynnych do samochodów i sprzętu silnikowego, zakup umundurowania członków OSP, badania lekarskie i szkolenia strażaków oraz udział strażaków w akcjach ratowniczych. Dotacje celowe Gminy dotyczyły głównie zakupu środków transportu i sprzętu przeciwpożarowego. Były one niewystarczające w porównaniu do potrzeb zgłaszanych przez jednostki OSP. Gmina pozyskała dodatkowe środki finansowe z innych źródeł na zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Suche i modernizację remizy strażackiej w Zębie. Wykonawców tej modernizacji wyłoniono zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴ (w trybie przetargu nieograniczonego).

Gmina dysponowała informacjami o środkach finansowych pozyskanych przez jednostki OSP z innych źródeł na realizację przedsięwzięć dofinansowanych przez Gminę. Posiadała także informacje o działaniach ratowniczych jednostek OSP, o wyszkoleniu ich członków, o wyposażeniu w pojazdy i sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz o potrzebach na rok następny – pochodzące z corocznych raportów z działalności jednostek OSP przekazywanych przez Zarząd Oddziału Gminnego Związku OSP w Poroninie (ZOGZ OSP). Powołany przez ZOGZ OSP Komendant Gminny Związku koordynował działania jednostek OSP na terenie Gminy. Cztery OSP z terenu Gminy, włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), dysponowały odpowiednim wyposażeniem, spełniającym w zdecydowanej większości standardy określone przez Komendanta Głównego PSP, a ich członkowie posiadali wymagane wyszkolenie. Częściowo standardy te spełniały także jednostki OSP niewłączone do KSRG.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według ww. skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

² Lata 2014-2017, z uwzględnieniem zdarzeń wykraczających poza ten okres – istotnych dla kontrolowanej działalności.

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 620, dalej: *ustawa o ochronie przeciwpożarowej*.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm., dalej: *prawo zamówień publicznych*.

Wszystkie jednostki OSP posiadały jednostki operacyjno-techniczne (JOT), w tym 3 JOT pierwszej kategorii (Poronin, Suche, Ząb), a pozostałe drugiej kategorii.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Działania Gminy na rzecz optymalizacji funkcjonowania jednostek OSP

1. W Gminie nie powołano gminnej zawodowej straży pożarnej, o której mowa w art. 15 pkt 4 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Wójt wyjaśnił, że koordynację działań wszystkich jednostek OSP na terenie Gminy, zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym jako stowarzyszenia, prowadzi ZOGZ OSP. Zgodnie ze statutem Związku OSP RP *Zarząd oddziału gminnego, wybiera jego skład, w tym [...] komendanta gminnego Związku. Komendant gminny Związku jest dowódcą jednostek operacyjno-technicznych OSP na terenie gminy i koordynuje przygotowanie tych jednostek do działań ratowniczych* (§ 63 pkt 1). Komendant Gminny Związku wykonywał swoje obowiązki zgodnie z uchwałą nr 137/24/2005 Prezydium Zarządu Głównego OSP RP z 20 października 2005 r. o wytycznych w sprawie działalności komendanta gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz uchwałą nr 139/18/2010 tego Prezydium z 25 lutego 2010 r. w sprawie zmiany uchwały nr 137/24/2005.

Komendant Gminny Związku został powołany uchwałą ZOGZ OSP z 15 maja 2016 r.⁵

(dowód: akta kontroli str. 3-9, 663-665)

Wójt wyjaśnił, że współpraca z ZOGZ OSP dotyczyła ustalania potrzeb jednostek OSP w zakresie wyposażenia. Na przełomie września i października każdego roku Sekretarz Gminy przypominał jednostkom organizacyjnym na terenie gminy, w tym jednostkom OSP, o złożeniu wniosków do ustalenia projektu budżetu na dany rok. Zgłoszone przez jednostki OSP potrzeby w zakresie wyposażenia realizowano w miarę możliwości finansowych Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 669-674)

2. W latach 2014-2017 w Gminie funkcjonowało 8 jednostek OSP⁶. Spośród nich 4 jednostki OSP włączone były do KSRG, w tym bezterminowo – OSP Poronin (od 23 lutego 1995 r.), OSP Ząb (od 20 czerwca 1997 r.) i OSP Murzasichle (od 14 grudnia 2009 r.), a na czas określony – OSP Nowe Bystre (od 19 października 2015 r. do 31 grudnia 2019 r.).

(dowód: akta kontroli str. 20-21, 46-86, 134-137)

W latach 2014-2017, w 8 jednostkach OSP było, odpowiednio, 368, 365, 356 i 348 członków OSP⁷, w tym – odpowiednio – 209, 230, 235 i 236 mogących brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. Najwięcej – bo od 60 do 69 członków – było w OSP Poronin i w OSP Suche, w tym od 36 do 41 mogących brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczych. W OSP Stasikówka było od 51 do 54 członków, w tym od 23 do 27 mogło brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczych. W 4 jednostkach OSP (Bustryk, Murzasichle, Nowe Bystre, Ząb) było od 32 do 46 członków, w tym od 17 do 30 mogło uczestniczyć bezpośrednio w akcjach ratowniczych. W najmniej licznej OSP Małe Ciche było od 23 do 24 członków, w tym od 18 do 20 mogło brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczych.

(dowód: akta kontroli str. 138)

3. W podpisanych w 1995 r., 1997 r. i 2009 r. aneksach do porozumień o włączeniu do KSRG OSP w Poroninie, OSP w Zębie i OSP w Murzasichlu⁸ jednostki te zadeklarowały prowadzenie podstawowych działań ratowniczo-gaśniczych na terenie Gminy, a na terenie powiatu tatrzańskiego – w przypadku zadysponowania przez PPSP. Do zadań jednostek OSP należało m.in. współdziałanie z jednostką ratowniczo-gaśniczą PPSP i z powiatowym

⁵ Stanowisko Komendanta Gminnego Związku pełniła ta sama osoba od 19 czerwca 2011 r.

⁶ OSP: Poronin, Małe Ciche, Nowe Bystre, Murzasichle, Stasikówka, Suche, Bustryk, Ząb.

⁷ Członkowie zwyczajni OSP w wieku 18-65 lat (mężczyźni), bez mężczyzn powyżej 65 lat (ogółem 40 w 2017 r. wobec 33 w 2014 r.) oraz bez kobiet (ogółem 32 w 2017 r., wobec 18 w 2014 r.).

⁸ Zawartych przez Gminę z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Zakopanem (PPSP) oraz z daną jednostką OSP.

stanowiskiem kierowania (PSK), prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i zajęć szkoleniowych w celu uzyskania wymaganej gotowości do działań operacyjnych, a także przekazywanie do PSK informacji o zaistniałych zagrożeniach, wyjazdach do interwencji i do ćwiczeń.

W ramach utrzymania stanu gotowości 3 jednostek OSP do działań ratowniczych, jednostki te zobowiązane były m.in. zapewnić sprawność techniczną i dyspozycyjność pojazdów pożarniczych i ich wyposażenia (pojazdy wymieniono w załącznikach do porozumień), normatywne wyposażenie i uzbrojenie osobiste strażaków OSP dla minimalnego stanu określonego w porozumieniach (minimum 20 członków czynnych w wieku 18-60 lat, w tym 10 strażaków ratowników, 4 dowódców i po 2 naczelników jednostek OSP, kierowców-konserwatorów i ratowników technicznych), wymaganych dokumentów pojazdów, uprawnień i świadectw operatorów sprzętu oraz okresowych badań lekarskich i ubezpieczeń członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. W porozumieniach określono, że środkami alarmowania jednostek OSP są: system selektywnego wywołania uruchamiający syrenę alarmową w siedzibie danej jednostki OSP, łączność telefoniczna z członkami OSP dyżurującymi w miejscu zamieszkania i łączność radiotelefoniczna przy prowadzeniu nasłuchu radiowego.

W porozumieniach określono, że finansowanie gotowości operacyjnej ww. jednostek OSP zapewnia Urząd.

Według porozumień prezesi 3 jednostek OSP odpowiedzialni byli m.in. za sprawowanie nadzoru nad stanem wyszkolenia członków OSP, kontrolowanie ważności badań lekarskich, zapewnienie kompletności i sprawności wyposażenia osobistego strażaków oraz kontrolowanie sprawności urządzeń alarmowych.

(dowód: akta kontroli str. 46-75)

W porozumieniu z 19 lutego 2015 r., OSP Nowe Bystre zadeklarowało dobową gotowość operacyjną. Wskazano, że jednostka OSP będzie prowadzić głównie działania ratowniczo-gaśnicze, określone w powiatowym planie ratowniczym dla powiatu tatrzańskiego, co wiązało się z ich prowadzeniem na wezwanie PPSP, a przy bezpośrednim alarmowaniu – z współdziałaniem z jednostkami PPSP podczas działań ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatu oraz z PSK w zakresie alarmowania, dysponowania, korespondencji telefonicznej, radiowej oraz informowania o wyjazdach do działań ratowniczych i na ćwiczenia.

Według ww. porozumienia utrzymanie przez OSP Nowe Bystre wymaganego stanu gotowości do działań ratowniczych obejmowało, w szczególności, utrzymanie stanu co najmniej 12 czynnych członków OSP w wieku od 18 do 65 lat, w tym 12 przeszkolonych w zakresie strażaka – ratownika, po 4 – w zakresie ratownictwa technicznego, kwalifikowanej pierwszej pomocy, zabezpieczenia lądowania śmigłowca Lotniczego Pogotowia Ratowniczego (LPR) i kierowania ruchem drogowym podczas akcji ratowniczej, 3 – w zakresie kierowców – konserwatorów sprzętu i po 2 – jako dowódcy i naczelnicy jednostki OSP. Drugim elementem stanu gotowości było utrzymanie sprawności technicznej i dyspozycyjności pojazdów pożarniczych i sprzętu stanowiącego wyposażenie jednostki OSP. Wójt zobowiązał się w porozumieniu do ponoszenia kosztów bieżącej sprawności technicznej pojazdów pożarniczych i ich wyposażenia, w tym kosztów przeglądów technicznych i legalizacji sprzętu i urządzeń, systemów alarmowania i łączności oraz wyposażenia osobistego ratowników.

Prezes Zarządu OSP Nowe Bystre zobowiązany był zapewnić odpowiedni stan techniczny strażnicy, sprzętu i wyposażenia ratowników, wymagane dokumenty pojazdów i kierowców, pełnić nadzór nad odpowiednim stanem wyszkolenia i dyspozycyjności strażaków – ratowników, ważnością okresowych badań lekarskich i ubezpieczenia ratowników, a także nad kompletnością i sprawnością sprzętu ochronnego i wyposażenia osobistego strażaków. Alarmowanie do działań ratowniczych i na ćwiczenia obejmowało radiowy system alarmowania uruchamiający syrenę alarmową w siedzibie OSP Nowe Bystre, sieć telefonii komórkowej z wykorzystaniem telefonów na wyposażeniu członków OSP oraz sieć radiową PSP na kanale powiatowym podczas nasłuchu radiowego przez OSP.

(dowód: akta kontroli str. 76-86)

W porozumieniu PPSP z gminami powiatu tatrzańskiego z 19 grudnia 2008 r. w sprawie określenia terenu własnego działania jednostek OSP niewłączonych do KSRG oraz zasad dysponowania tych jednostek do działań ratowniczo-gaśniczych ustalono, że wszystkie

jednostki OSP zobowiązane są do udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatu. Określono, że PPSP będzie je włączać do działań ratowniczych poza terenem danej gminy, gdy potencjał ratowniczy PSP i jednostek OSP z terenu gminy, w której prowadzone są działania, będzie niewystarczający do skutecznych działań ratowniczych, oraz gdy jednostka OSP dysponuje siłami i środkami niezbędnymi do prowadzenia takich działań.

(dowód: akta kontroli str. 87-89)

4. Wszystkie jednostki OSP w złożonych do Gminy rocznych raportach z działalności za lata 2014-2017 wykazały wyodrębnienie JOT do prowadzenia działań ratowniczych⁹. Określona w raportach liczebność JOT była tożsama z liczbą członków OSP mogących brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych.

Według stanu na koniec 2017 r. 3 JOT jednostek OSP: w Poroninie, w Suchem i w Zębie, miały kategorię pierwszą. Ich stan osobowy wynosił – odpowiednio – 40, 41 i 30 ratowników. JOT w 5 pozostałych OSP miały kategorię drugą, a ich stan osobowy wynosił od 20 do 29 osób. Wymienione wyżej stany osobowe były zgodne z wymogami dla JOT pierwszej i drugiej kategorii (odpowiednio – 30 i 20 ratowników) określonymi w wytycznych w sprawie kategoryzacji JOT wprowadzonych uchwałą nr 95/18/2004 Prezydium Zarządu Głównego Związku OSP RP z 16 grudnia 2004 r., zmienionej uchwałą nr 144/25/2005 z 19 grudnia 2005 r. Według ww. wymogów w JOT pierwszej kategorii powinno być po 6 dowódców, 6 kierowców – operatorów sprzętu i 6 ratowników medycznych, a wszyscy oni powinni mieć wykształcenie podstawowe ratownika OSP. Normatyw ten spełniono z wyjątkiem JOT OSP Suche gdzie wykształcenie kierowcy – konserwatora sprzętu miały 4 osoby. Normatyw wykształcenia dla JOT drugiej kategorii określał 5 dowódców oraz po 4 kierowców – konserwatorów sprzętu i ratowników medycznych, wszyscy oni powinni mieć wykształcenie podstawowe ratownika OSP. Normatywu nie spełniono w JOT OSP Stasikówka, gdzie wykształcenie dowódcy oraz kierowcy – konserwatora miały po 2 osoby i nie było osoby z wykształceniem w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Takiej osoby nie było też w JOT OSP Bustryk.

(dowód: akta kontroli str. 134-137, 657-662)

Poza danymi o liczebności członków jednostek OSP wynikającymi z ww. raportów, w Gminie nie prowadzono ewidencji ratowników w jednostkach OSP i nie ustalono procedur pozyskiwania, aktualizowania i weryfikowania informacji w tym zakresie.

Wójt wyjaśnił, że dla Gminy wystarczające były informacje z raportów jednostek OSP, m.in. o liczbie członków tych jednostek spełniających kryteria bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych. Raporty sporządzone przez prezesów jednostek OSP Gmina otrzymywała od wielu lat na podstawie statutu Związku OSP RP, w ramach współdziałania z organami administracji publicznej. Zawierały one m.in. dane o liczbie członków jednostek OSP i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP), o liczebności JOT, o ich wyposażeniu i wykształceniu, o liczbie pożarów i innych zagrożeniach, o liczbie członków OSP uczestniczących w usuwaniu skutków ww. zagrożeń, oraz o potrzebach w zakresie modernizacji strażnic, zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych, innego sprzętu ratowniczo-gaśniczego i wyposażenia osobistego strażaków.

(dowód: akta kontroli str. 134-137, 663-665)

5. Wykazany w raportach z marca i z maja 2018 r.¹⁰ poziom wykształcenia członków jednostek OSP w zakresie większości specjalizacji spełniał normatywy wykształcenia określone przez Komendanta Głównego PSP¹¹. W poszczególnych jednostkach OSP wykształcenie podstawowe w zakresie strażaka – ratownika posiadało od 20 (OSP Małe

⁹ W latach 2014-2017 prezesi jednostek OSP sporządzali corocznie, zazwyczaj z końcem marca danego roku, raporty z działalności jednostki OSP w poprzednim roku, które za pośrednictwem ZOGZ OSP przekazywano do Urzędu.

¹⁰ Oprócz raportów sporządzonych przez 6 jednostek OSP od 22 do 26 marca 2018 r. i 13 maja 2018 r. przez OSP Stasikówka i OSP Ząb Gmina nie posiadała innych danych o poziomie wykształcenia członków jednostek OSP.

¹¹ Analiza Komendanta Głównego PSP z marca 2011 r., wg której minimalny standard wykształcenia dla jednostek OSP w KSRG i przewidzianych do włączenia do KSRG określał wykształcenie co najmniej 12 osób w zakresie podstawowym strażaka – ratownika, co najmniej po 2 osoby – w zakresie dowódcy i naczelnika OSP, po 4 osoby – z ratownictwa technicznego oraz zabezpieczenia lądowania LPR, 3 osoby – w zakresie kierowców – konserwatorów sprzętu ratowniczego oraz 6 osób – w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Ciche) do 41 osób (OSP Poronin i OSP Suche), w zakresie ratownictwa technicznego – od 8 (OSP Małe Ciche i OSP Stasikówka) do 31 osób (OSP Suche), w zakresie kierowcy – konserwatora sprzętu pożarniczego – w 7 jednostkach OSP – od 4 (OSP Suche) do 31 osób (OSP Poronin), w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy – w 5 jednostkach OSP – od 8 (OSP Murzasichle) do 18 osób (OSP Nowe Bystre). We wszystkich jednostkach OSP spełniono standard co najmniej 2 osób wyszkolonych na dowódcę (od 2 osób w OSP Stasikówka do 20 osób w OSP Poronin), a w 6 jednostkach OSP – standard wyszkolenia co najmniej 2 naczelników (od 2 osób w OSP Bustryk do 15 osób w OSP Poronin). Braki w wyszkoleniu, w porównaniu do przedmiotowego normatywu, dotyczyły głównie szkoleń w zakresie zabezpieczenia lądowania LPR (normatyw – 4 osoby), bo takie wyszkolenie miał tylko 1 członek OSP Poronin i 2 członków OSP Suche. W OSP Stasikówka i w OSP Bustryk nie było osób wyszkolonych w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, a w OSP Małe Ciche była tylko 1 osoba z takim wyszkoleniem. Brak wyszkolenia w zakresie kierowca – konserwator sprzętu ratowniczego dotyczył 1 osoby w OSP Stasikówka, a w zakresie naczelnika – 2 osób w OSP Stasikówka i 1 osoby w OSP Małe Ciche (OSP Suche, Stasikówka, Bustryk i Małe Ciche poza KSRG).

(dowód: akta kontroli str. 134-137)

6. Standardy wyszkolenia określone w porozumieniach o włączeniu 4 jednostek OSP do KSRG spełnione były w zakresie wyszkolenia strażaków – ratowników (od 25 do 40 osób), w zakresie wyszkolenia kierowców – konserwatorów sprzętu ratowniczego (od 6 do 14 osób), w zakresie ratownictwa technicznego (od 16 do 22 osób) oraz w zakresie dowódców i naczelników (od 8 do 20 dowódców oraz od 3 do 15 naczelników). Ponadto w OSP Nowe Bystre spełniono standard wyszkolenia z kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej (18 osób wobec 6 wymaganych). Niespełnienie standardu wyszkolenia 4 osób w zakresie przygotowania lądowiska dla śmigłowca LPR – Prezes OSP Nowe Bystre uzasadnił brakiem przypadków wzywania LPR.

(dowód: akta kontroli str. 46-86, 134-137, 675)

7. Wójt wyjaśnił, że szkolenia dla strażaków OSP organizowane przez PSP wg wprowadzonych przez Komendanta Głównego PSP *Zasad organizacji szkoleń członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych* zaspokajały zgłoszone przez jednostki OSP potrzeby, Gmina nie organizowała szkoleń, poza przypadkami, gdy ww. szkolenia nie zaspokoily określonych potrzeb.

W 2014 r. dotyczyło to strażaka z OSP Ząb, który uczestniczył w szkoleniu operatorów drabin oraz 2 osób z OSP Ząb i 4 osób z OSP Poronin, które uczestniczyły w *Kursie Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy*. W 2015 r., w tym *Kursie* uczestniczyło 8 osób z OSP Ząb, a w 2016 r. – 6 osób z OSP Poronin.

Gmina sfinansowała ww. szkolenia w kwotach wynoszących w poszczególnych latach 2014-2016, odpowiednio, 2 680 zł, 3 200 zł i 1 250 zł.

(dowód: akta kontroli str. 663-665)

8. Gmina nie prowadziła ewidencji majątku i wyposażenia jednostek OSP, niezbędnego dla działalności ratowniczej. Informacje w ww. zakresie zawierały coroczne raporty jednostek OSP.

Stan strażnic wszystkich 8 jednostek OSP i ich wyposażenia w sprzęt ratowniczy spełniał standardy określone przez Komendanta Głównego PSP¹². We wszystkich strażnicach były co najmniej po 2 stanowiska garażowe, wszystkie strażnice były ogrzewane, we wszystkich był system selektywnego alarmowania z powiadamianiem SMS, w każdej jednostce OSP był jeden średni samochód ratowniczo-gaśniczy (7 jednostek OSP posiadało też po jednym lekkim samochodzie ratowniczo-gaśniczym, a 6 jednostek OSP – po jednym ciężkim samochodzie ratowniczo-gaśniczym). Jednostki OSP włączone do KSRG posiadały każdy z ww. samochodów).

Wśród samochodów lekkich najstarszy miał 23 lata (OSP Murzasichle), a pozostałe – od 9 do 14 lat. Najstarsze samochody średnie posiadały: OSP Bustryk (38 lat), OSP Ząb (31 lat), OSP Stasikówka (21 lat) i OSP Murzasichle (17 lat). W OSP Poronin wiek samochodu wynosił ok. 8 lat. Niecały rok miały samochody w OSP Małe Ciche i w OSP Suche, a niecałe 3 lata – samochód w OSP Nowe Bystre. Wiek ciężkich samochodów

¹² Analiza Komendanta Głównego PSP z marca 2011 r.

ratowniczo-gaśniczych wynosił od 23 do 38 lat. Najstarszy posiadała OSP Murzasichle, a mające powyżej 30 lat – OSP Nowe Bystre i OSP Suche. Ponadto OSP Poronin i OSP Murzasichle posiadały po jednym lekkim samochodzie ratownictwa technicznego i po jednym lekkim samochodzie operacyjnym.

W 4 jednostkach OSP włączonych do KSRG spełniono inne, wymienione poniżej, standardy wyposażenia:

- zestaw hydrauliczny (lekki w OSP Murzasichle, średni w OSP Poronin i OSP Nowe Bystre, ciężki w OSP Ząb)¹³,
- aparaty ochrony dróg oddechowych (4 szt.) – w 4 jednostkach OSP od 6 do 12 aparatów (ponadto 8 aparatów w OSP Suche),
- sygnalizatory bezruchu (4 szt.) – w 4 jednostkach OSP od 4 do 12 sygnalizatorów (ponadto 8 sygnalizatorów w OSP Suche),
- sprzęt oświetleniowy (agregat trójfazowy min. 2,2 kW i najaśnice) – 2 zestawy w OSP Poronin i po 1 zestawie w 3 jednostkach OSP (ponadto zestaw w OSP Małe Ciche¹⁴),
- drabina wysuwna lub 4 drabiny nasadkowe – w 4 jednostkach OSP po 2 drabiny wysuwne oraz 1-2 drabiny nasadkowe (ponadto w OSP Suche – 2 drabiny wysuwne, w innych jednostkach OSP¹⁵ po 1 drabinie),
- radiotelefony nasobne (3 szt.) – w 4 jednostkach OSP od 5 do 11 radiotelefonów (ponadto 10 szt. w OSP Suche, od 2 do 4 szt. w innych jednostkach OSP¹⁶),
- pilarka do drewna – w 4 jednostkach OSP od 2 do 8 pilarek (ponadto od 1 do 3 szt. w jednostkach OSP spoza KSRG),
- wyposażenie medyczne – zestaw PSP R-1 – w OSP Nowe Bystre 1 zestaw, w OSP Ząb i OSP Murzasichle po 2 zestawy (ponadto w OSP Suche i w OSP Bustryk¹⁷),
- latarki (2 szt.) – w 4 jednostkach OSP od 4 do 26 latarek (ponadto w jednostkach OSP spoza KSRG od 5 do 20 szt.),
- odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej (min. 12 kompletów) – w 4 jednostkach OSP od 12 do 39 kompletów ubrań specjalnych i koszarowych, rękawic specjalnych, do 25 kominiarek, do 50 par butów, a także od 16 do 37 hełmów (w jednostkach OSP spoza KSRG w podobnych ilościach).

(dowód: akta kontroli str. 134-137)

9. W ramach promocji społecznej działalności ratowniczej w jednostkach OSP, w latach 2014-2017 Gmina współorganizowała z OSP Nowe Bystre (każdego roku) zawody sportowo-pożarnicze, a w sierpniu każdego roku wraz z OSP Ząb – imprezę plenerową *Strażackie Spasy*. O tych zawodach i festynie informowano na stronie internetowej Gminy. W latach 2014-2017 łączne wydatki Gminy na organizację ww. zawodów wyniosły 1 320 zł, a na organizację ww. festynu – 5 783 zł. Ponadto, w 2017 r., Gmina ufundowała nagrody za 396 zł w powiatowych zawodach pożarniczych (Nowe Bystre – 3 września 2017 r.).

W wydaniu specjalnym gazetki Starostwa Powiatu Tatrzańskiego pt. *Przyjaciół Turysty* ze stycznia 2018 r. wśród imprez w powiecie tatrzańskim uwzględniono organizację przez OSP Ząb imprezy *Strażackie Spasy* (12 sierpnia br.), na której drużyny strażackie prezentowały sprawność w ramach różnych konkurencji i zabaw. W marcu 2018 r., w pierwszym wydaniu kwartalnika Gminy *Czas Poroniański* opublikowano m.in. informację o zakupie nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego marki Scania z napędem na 4 koła dla OSP Małe Ciche oraz o dotacji dla Gminy z Funduszu Sprawiedliwości w wys. 43 000 zł na wyposażenie jednostek OSP w sprzęt do ratownictwa (4 zestawy ratownicze PSP R-1 i 2 defibrylatory).

(dowód: akta kontroli str. 33-45)

10. Skarbnik Gminy wyjaśnił, że Gmina posiadała informacje o środkach finansowych przekazanych w ramach dotacji z KSRG i dotacji z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) oraz środków pochodzących z zakładów ubezpieczeniowych lub z innych źródeł, w odniesieniu do tych jednostek OSP, którym udzielono dotacje z tych źródeł, a Gmina była jednym z podmiotów współuczestniczących finansowo

¹³ Lekki zestaw posiadała również OSP Suche (znajdująca się poza KSRG).

¹⁴ Spoza KSRG.

¹⁵ Spoza KSRG.

¹⁶ Spoza KSRG.

¹⁷ Spoza KSRG.

w dofinansowaniu. Dotyczy to m.in. zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych dla OSP Nowe Bystre i OSP Małe Ciche (odpowiednio w 2015 r. i w 2017 r.) oraz zakupu torów przeszkód dla MDP w OSP Nowe Bystre i OSP Murzasichle (w 2014 r. – dofinansowanie ze środków zakładów ubezpieczeń).

(dowód: akta kontroli str. 666-668)

11. Projekt budżetu jednostek OSP¹⁸ na 2014 r. wynosił 2 574,3 tys. zł (2 051 tys. zł – wydatki i zakupy inwestycyjne, 523,3 tys. zł – wydatki bieżące na utrzymanie gotowości bojowej). W uchwale Rady Gminy w Poroninie (*Rada*)¹⁹ budżet dla jednostek OSP na 2014 r. ustalono na 421,3 tys. zł (tylko wydatki bieżące). Po zmianach wynosił on 730,2 tys. zł (371, 9 tys. zł na wydatki bieżące, 170 tys. zł na wydatki inwestycyjne i 188,3 tys. zł dotacji Gminy na wydatki i zakupy inwestycyjne jednostek OSP, m.in. samochodu pożarniczego dla OSP Suche, agregatu prądowórczego dla OSP Nowe Bystre i kamery termowizyjnej dla OSP Murzasichle).

W 2014 r. wydatki na funkcjonowanie jednostek OSP wyniosły 367,3 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach, a wydatki majątkowe – 187,3 tys. zł, tj. 52,5% planu po zmianach (z uwagi na mniejsze niż planowano zaangażowanie w przebudowę remizy OSP Ząb, tj. 99,5 tys. zł wobec planowanych 270 tys. zł).

Projekt budżetu jednostek OSP na 2015 r. wynosił 2 854,4 tys. zł (2 346 tys. zł na wydatki i zakupy inwestycyjne i 508,4 tys. zł na wydatki bieżące). W uchwale Rady²⁰ budżet dla jednostek OSP na 2015 r. ustalono na 478,4 tys. zł (308,4 tys. zł – wydatki bieżące i 170 tys. zł – wydatki inwestycyjne). Po zmianach wynosił on 914,4 tys. zł (434,4 tys. zł – wydatki bieżące, 170 tys. zł – wydatki inwestycyjne, 310 tys. zł – dotacje Gminy na zakupy inwestycyjne jednostek OSP).

W 2015 r. wydatki na funkcjonowanie jednostek OSP wyniosły 406,4 tys. zł, tj. 94% planu po zmianach (w tym zakup materiałów i wyposażenia – 87,4% planu, opłaty i składki – 89% planu oraz zakup energii elektrycznej – 92% planu). Wydatki inwestycyjne (II etap przebudowy remizy OSP Ząb) wykonano w 99,1% (168,4 tys. zł), a 2 jednostki OSP w 100% wykorzystwały dotacje Gminy (OSP Nowe Bystre – 300 tys. zł na zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego, OSP Stasikówka – 10 tys. zł na zakup lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego).

Projekt budżetu jednostek OSP na 2016 r. wynosił 3 032,2 tys. zł (2 513,8 tys. zł – wydatki i zakupy inwestycyjne, 518,4 tys. zł – wydatki bieżące). W uchwale Rady²¹ budżet dla jednostek OSP na 2016 r. ustalono na 548,4 tys. zł (348,4 tys. zł – wydatki bieżące i 200 tys. zł – zakupy inwestycyjne). Po zmianach wynosił on 846,2 tys. zł (384,9 tys. zł – wydatki bieżące, 362,4 tys. zł – wydatki inwestycyjne, 98,8 tys. zł – dotacje Gminy na inwestycje jednostek OSP).

W 2016 r. wydatki na funkcjonowanie jednostek OSP wyniosły 363 tys. zł, tj. 94,3 % planu po zmianach (głównie zakup energii elektrycznej – 86,7 % planu oraz zakup materiałów i wyposażenia – 96,4% planu). Wydatki inwestycyjne (III etap przebudowy remizy OSP Ząb) wykonano w 99,7% (361,5 tys. zł), a dotacje Gminy jednostki OSP wykorzystwały w 90% (88,8 tys. zł).

Projekt budżetu jednostek OSP na 2017 r. wynosił 3 583,6 tys. zł (3 074,7 tys. zł – wydatki i zakupy inwestycyjne, 508,9 tys. zł – wydatki bieżące). W uchwale Rady²² budżet dla jednostek OSP na 2017 r. ustalono na 1 079,6 tys. zł (348,9 tys. zł – wydatki bieżące i 730,6 tys. zł – wydatki inwestycyjne). Po zmianach wynosił on 1 421,1 tys. zł (380,9 tys. zł – wydatki bieżące, 685,2 tys. zł – zakupy inwestycyjne z wykorzystaniem środków UE oraz 355 tys. zł – dotacje Gminy na wydatki i zakupy inwestycyjne jednostek OSP).

W 2017 r. wydatki na funkcjonowanie jednostek OSP wyniosły 376,5 tys. zł, tj. 98,8 % planu po zmianach (głównie mniejsze wykonanie zakupu usług pozostałych – 95,9 % planu oraz

¹⁸ Projekt budżetu w rozdziale 75412 *Ochotnicze Straże Pożarne*, na podstawie wniosków jednostek OSP m.in. o środki finansowe na modernizację remiz strażackich oraz na zakupy samochodów pożarniczych i sprzętu ratowniczo-gaśniczego.

¹⁹ Uchwała budżetowa Rady nr XLI/230/2014 z 17 stycznia 2014 r.

²⁰ Uchwała Rady nr IV/14/2014 z 30 grudnia 2014 r.

²¹ Uchwała Rady nr XVI/84/2015 z 23 grudnia 2015 r.

²² Uchwała Rady nr XXVIII/158/2016 z 28 grudnia 2016 r.

opłat i składek – 95,1% planu). Zakupy inwestycyjne wykonano w 100% (685,2 tys. zł – samochód pożarniczy dla OSP Suche w ramach projektu *Bezpieczna Małopolska*) oraz dotacje Gminy (354,9 tys. zł, m.in. na samochód pożarniczy dla OSP Małe Ciche i na IV etap przebudowy remizy OSP Ząb).

(dowód: akta kontroli str. 291-334)

12. W latach 2014-2017 Gmina otrzymała na funkcjonowanie jednostek OSP 4 dotacje w łącznej wys. 567 006 zł. Były to 3 dotacje na rozbudowę remizy OSP Ząb (2 dotacje z Województwa Małopolskiego²³: w 2014 r. i w 2017 r. – odpowiednio – 39 994 zł i 39 041 zł, na I i IV etap rozbudowy w ramach projektów: *Małopolskie Remizy 2014* i *Małopolskie Remizy 2017*;; w 2016 r. dotacja w wys. 172 154 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (WFOŚiGW)²⁴ na III etap tej inwestycji). W 2017 r., na podstawie umowy partnerskiej z Województwem Małopolskim Gmina otrzymała dotację w wys. 315 817 zł na zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Suche²⁵.

Dotacje wykorzystano i rozliczono zgodnie z warunkami ww. umów.

(dowód: akta kontroli str. 22, 357-555)

13. Skarbnik Gminy wyjaśnił, że planowane na dany rok wydatki bieżące w jednostkach OSP określano na podstawie wykonania za rok poprzedni, a wydatki majątkowe – na podstawie wniosków jednostek OSP o środki finansowe na inwestycje i modernizację strażnic oraz na zakupy samochodów ratowniczo-gaśniczych, które składano w I dekadzie października, w roku poprzedzającym rok, którego dotyczył projekt budżetu. Wielkość zapotrzebowań majątkowych przewyższała możliwości budżetowe Gminy, co wyrażało się w braku uwzględnienia większości potrzeb w planie budżetu uchwalonym przez Radę. Część potrzeb uwzględniano w trakcie roku udzielając dotacji głównie dla tych jednostek OSP, które zapewniły dofinansowanie planowanych zadań z innych źródeł.

(dowód: akta kontroli str. 666-668)

Na przykład OSP w Zębie od 2013 r. corocznie wnioskowała o środki finansowe po 500 tys. zł na wymianę wyeksploatowanego samochodu marki *Jelcz* (z 1993 r.), OSP Suche od 2013 r. wnioskowała o 100 tys. zł na zakup lekkiego samochodu pożarniczego z uwagi na wyeksploatowanie samochodu marki *Żuk* (w 2017 r. zastąpił go średni samochód ratowniczo-gaśniczy marki *Volvo*, zakupiony w ramach projektu *Bezpieczna Małopolska – samochody strażackie*. OSP Bustryk od 2014 r. wnioskował o 200 tys. zł na rozbudowę remizy, a OSP Poronin od 2013 r. o 20 tys. zł na remont garaży i pomieszczeń magazynowych.

(dowód: akta kontroli str. 135, 292)

Komendant Gminny Związku na sesji Rady 11 lutego 2015 r. przedstawił m.in. potrzeby wyposażenia jednostek OSP włączonych do KSRG. Te same potrzeby przedstawił na posiedzeniu komisji stałych Rady 29 maja 2017 r. Potrzeby te dotyczyły wyposażenia jednostek OSP m.in. w ubrania do pracy w wodzie, w ubrania żaroodporne typu ciężkiego, lekkie ubrania ochrony przeciwchemicznej, detektory ruchu, kurtynę wodną, zaporę przeciwolejącą, poduszki nisko lub wysoko ciśnieniowe, szelki bezpieczeństwa.

We wnioskach z analizy zabezpieczenia operacyjnego powiatu tatrzańskiego przekazanej Wójtowi przez Komendanta Powiatowego PSP w piśmie z 21 kwietnia 2015 r. określono m.in. wyposażenie każdego OSP włączonego do KSRG w sprzęt do ratownictwa: chemiczno-ekologicznego, wodnego, wysokościowego, poszukiwawczo-ratowniczego i technicznego. W zakresie każdego z ww. rodzajów ratownictwa wymieniono po kilka pozycji wyposażenia m.in. ubrania specjalne chroniące przed czynnikami chemicznymi, przyrządy do pomiaru stężeń wybuchowych, tlenu, tlenku węgla i siarkowodoru, zestawy do działań ratowniczych na lodzie, liny ratownicze i alpinistyczne, szelki bezpieczeństwa, zestawy wężów hydraulicznych, nożyce do cięcia prętów i drutu.

²³ Umowy zawarte przez Wójta z Zarządem Województwa Małopolskiego 16 lipca 2014 r. i 4 sierpnia 2017 r.

²⁴ Umowa zawarta przez Wójta z WFOŚiGW19 października 2016 r.

²⁵ Umowa partnerska zawarta przez Wójta z Zarządem Województwa Małopolskiego 4 listopada 2015 r. na udział w projekcie *Bezpieczna Małopolska – samochody strażackie* w ramach Priorytetu V Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, działanie 5.1 *Adaptacja do zmian klimatu* poddziałanie 5.1.2 *Wsparcie służb ratunkowych*.

W kolejnych latach 2014-2017 wydatki rzeczowe Gminy na sprzęt i wyposażenie dla jednostek OSP wynosiły, odpowiednio, 14,4 tys. zł, 13,9 tys. zł, 14,2 tys. zł i 25,2 tys. zł (razem 67,7 tys. zł).

Były to m.in.: 70 różnych węży, łącznie za 10,3 tys. zł (dla 6 jednostek OSP); po 2 aparaty powietrzne, butle do aparatów i sygnalizatory bezruchu; łącznie za 11,1 tys. zł (dla OSP Stasikówka); środki łączności (3 radiotelefony i akumulatory do nich, terminal GSM); łącznie za 7,4 tys. zł (dla OSP: Poronin, Nowe Bystre, Stasikówka,); piła za 5,2 tys. zł (dla OSP Poronin); 3 maszty oświetleniowe, łącznie za 4,7 tys. zł (dla OSP Suche i OSP Stasikówka); drabina za 4,8 tys. zł (dla OSP Nowe Bystre); wyciągarka za 4,5 tys. zł (dla OSP Suche); 7 lin i 4 szelki zabezpieczające, łącznie za 4 tys. zł (dla OSP Murzasichle); 2 prądownice i agregat prądowrczy, łącznie za 3,6 tys. zł (dla OSP Suche); 2 kompresory, łącznie za 3,2 tys. zł (dla OSP Murzasichle i OSP Małe Ciche); 2 butle do aparatów powietrznych za 2,3 tys. zł (dla OSP Suche).

W ramach dotacji celowych Gminy, w 2014 r. zakupiono m.in. 2 kamery termowizyjne za 28 tys. zł (dla OSP Murzasichle i OSP Poronin) i agregat prądowrczy za 16,6 tys. zł (dla OSP Nowe Bystre), a w 2017 r. z Ministerstwa Sprawiedliwości pozyskano 43 tys. zł na 4 zestawy PSP R-1, łącznie za 22 tys. zł (dla OSP: Bustryk, Stasikówka, Suche, Żąb) oraz na 2 defibrylatory, łącznie za 21 tys. zł (dla OSP Murzasichle i OSP Nowe Bystre)

(dowód: akta kontroli str. 28-29, 93-105, 116-133)

Wójt wyjaśnił, że przekazywana co roku informacja Komendanta Gminnego Związku zawierała analizę PPSP i nie stanowi zgłaszania potrzeb, tym bardziej, że w informacjach z 2015 r. i z 2017 r. stwierdzono, że jednostki OSP spełniają warunki określone w procedurze P-23 dotyczącej włączenia do KSRG. Gmina, mając na względzie potrzeby wszystkich 8 jednostek OSP, ustalała tak wydatki, aby utrzymać gotowość bojową jednostek OSP w każdej miejscowości. Realizowała je według najpilniejszych potrzeb w danym czasie. Corocznie z puli środków ustalonej przez Radę na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową wydzielano się część środków o wykorzystaniu, których decydowali sami strażacy, kierując się najbardziej pilnymi potrzebami, które często kreowały się w ciągu roku i nie zawsze miały odzwierciedlenie we wnioskach z analizy PPSP. Jednostki OSP włączone do KSRG dokonywały zakupu wyposażenia osobistego, sprzętu i odzieży specjalnej w ramach dotacji z KSRG, ale Gmina nie prowadziła ewidencji tego wyposażenia. Wnioski z analizy zabezpieczenia operacyjnego powiatu tatrzańskiego w zakresie braków sprzętu dotyczą wszystkich OSP z powiatu tatrzańskiego, a nie tylko Gminy. Wnioski te nie wskazują, że to gmina ma wyposażyć jednostki w brakujący sprzęt. Wynika to również z zasad KSRG, wg których Wójt zobowiązuje się do ponoszenia kosztów bieżącej sprawności pojazdów pożarniczych i ich wyposażenia, oraz wyposażenia osobistego ratowników, a PPSP zobowiązuje się przekazywać dotacje na zakup sprzętu i wyposażenia przyznane przez Komendanta Głównego PSP. Gmina doposaża jednostki w *miarę swoich możliwości finansowych* i podejmuje działania dla pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, przy czym jak wyjaśnił Skarbnik Gminy pierwszeństwo mają te zadania, które uzyskały dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 669-674)

14. Działki użytkowane przez wszystkie jednostki OSP i budynki strażnic są ich własnością. Na podstawie 2 umów użyczenia zawartych 5 czerwca 2017 r. Gmina przekazała w użytkowanie OSP Suche, na okres 5 lat od daty zawarcia umowy, średni samochód ratowniczo-gaśniczy marki *Volvo* o wartości 681 174 zł wraz z detektorem wielogazowym o wartości 4 043 zł (razem 685 217 zł), które Gmina zakupiła w ramach projektu *Bezpieczna Małopolska – samochody strażackie* współfinansowanego przez UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 23-27, 517-553)

15. Gmina, na podstawie art. 32 ust. 2, 3 i 3b ustawy o ochronie przeciwpożarowej finansowała jednostki OSP bezpośrednio z budżetu ze środków na wydatki w dz. 754 rozdział 75412 oraz środkami z dotacji na wydatki majątkowe w § 6230²⁶.

²⁶ Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

W latach 2014-2017 wydatki Gminy w rozdziale 75412 wynosiły ogółem 3 712,9 tys. zł, z czego 59,3 % stanowiły wydatki majątkowe – 2 199,7 tys. zł, 26,6% wydatki rzeczowe – 988,9 tys. zł, a 14,1% wydatki osobowe 524,3 tys. zł²⁷.

Wśród wydatków majątkowych 55,2% stanowiły wydatki na zakup samochodów pożarniczych (1 215,2 tys. zł), a 37,7% – wydatki inwestycyjne (828,2 tys. zł), w tym 729,4 tys. zł (88%) na przebudowę remizy OSP Ząb.

Wśród wydatków rzeczowych 51% stanowiły inne wydatki – 504,5 tys. zł (głównie za energię elektryczną, opał i ubezpieczenia jednostek OSP – 348,7 tys. zł), następnie wydatki na zakup paliw – 17,4% (172,4 tys. zł), na zakup umundurowania – 10% (98,4 tys. zł) oraz na zakup sprzętu ratowniczego – 6,8% (67,8 tys. zł).

W wydatkach osobowych – 50,7% stanowiły wydatki na wynagrodzenia kierowców jednostek OSP (265,9 tys. zł), 33,7% wydatki z tytułu ekwiwalentów za udział członków OSP w akcjach ratowniczych i szkoleniach (176,5 tys. zł, w tym 111,1 tys. zł dotyczy akcji ratowniczych), a 7,7% wydatki na badania lekarskie członków OSP (40,3 tys. zł).

W kolejnych latach 2014-2017 wydatki w rozdziale 75412, sfinansowane środkami dotacji w § 6230, wynosiły – odpowiednio – 187,8 tys. zł, 310 tys. zł, 88,8 tys. zł i 354,9 tys. zł.

Źródłami finansowania wydatków Gminy w rozdziale 75412 były dochody własne oraz dotacje na przebudowę remizy strażackiej OSP Ząb z budżetu Województwa Małopolskiego i z WFOŚiGW, dotacja z budżetu Województwa Małopolskiego na zakup samochodu bojowego dla OSP Suche oraz środki finansowe z Funduszu Sprawiedliwości na sprzęt do ratownictwa.

(dowód: akta kontroli str. 22, 291-318, 357-548, 649-656)

Skarbnik Gminy wyjaśnił, że w Gminie nie opracowano *szczególnych procedur ustalających zasady wydatkowania środków dla jednostek OSP. Środki wydatkowane na funkcjonowanie jednostek OSP należą do kategorii środków publicznych i podlegają, jak każde inne wydatki budżetowe, ogólnym zasadom wydatkowania środków publicznych zgodnie z przepisami prawa, głównie postanowieniami ustawy o finansach publicznych.*

(dowód: akta kontroli str. 666-668)

15.1. Kontrolą zakupu paliw do samochodów i sprzętu silnikowego w poszczególnych jednostek OSP objęto wszystkie faktury za lata 2014-2017 (121 faktur o łącznej wartości 172 385 zł). Faktury dotyczyły zakupów oleju napędowego (do samochodów) i benzyny (do sprzętu silnikowego) na 2 stacjach paliw w Zakopanem i 1 stacji paliw w Poroninie (pojedyncze zakupy w Krakowie, Szaflarach, Rabce-Zdroju i Nowym Targu). We wszystkich fakturach jako ich odbiorcę wskazano Gminę. Najwięcej faktur oraz wielkości zakupu oleju napędowego dotyczyło OSP Ząb i OSP Poronin (odpowiednio: 27 i 22 faktury oraz 8 tys. i 9,5 tys. litrów oleju), co korelowało z największą liczbą działań ratowniczych (odpowiednio 204 i 296). Najmniej faktur, wielkości zakupu i działań ratowniczych, dotyczyło OSP Bustryk i OSP Małe Ciche (odpowiednio 11 i 8 faktur, 1,1 tys. i 1,2 tys. litrów oleju oraz 16 i 56 działań).

Ilości paliwa wykazane w fakturach uwzględniane były w sporządzanych za każdy kwartał roku kartach drogowych pojazdów i kartach pracy sprzętu silnikowego (m.in. autopompa, agregat prądotwórczy, piła spalinowa) – w odniesieniu do fabrycznych norm zużycia paliwa określonych w instrukcjach producentów pojazdów i sprzętu silnikowego oraz na podstawie pisemnych informacji z jednostek OSP o parametrach technicznych zakupionych samochodów lub sprzętu takich jak moc silnika, pojemność zbiornika paliwa, rodzaj paliwa, zużycie paliwa na 100 km lub na 1 godzinę pracy sprzętu. Normy określone jako ilość litrów paliwa/na 100 km lub ilość litrów paliwa na 1 godz. pracy sprzętu silnikowego drukowano na formularzach kart przekazywanych z Urzędu do jednostek OSP i do Komendanta Gminnego Związku, gdzie były wypełniane przez dysponentów wyjazdów samochodów ze strażnic jednostek OSP (daty i godziny wyjazdu oraz powrotu do remizy i liczby przejechanych kilometrów) oraz rozliczane przez ww. Komendanta wg ilości zużytych w danym kwartale (na podstawie faktur zakupu) w stosunku do norm w kartach drogowych.

²⁷ W kolejnych latach 2014-2017 wydatki ogółem w rozdz.75412 wynosiły odpowiednio 555,2 tys. zł, 884,8 tys. zł, 813,3 tys. zł, 1 459,6 tys. zł, w tym wydatki majątkowe: 187,8 tys. zł, 478,4 tys. zł, 450,4 tys. zł, 1 082,3 tys. zł; wydatki rzeczowe: 236,9 tys. zł, 255,9 tys. zł, 241,3 tys. zł, 254,7 tys. zł, wydatki osobowe – 130,4 tys. zł, 150,4 tys. zł, 121,7 tys. zł, 121,8 tys. zł.

Wójt wyjaśnił, że przy trwałym nanoszeniu (drukowaniu) norm zużycia paliw bezpośrednio na karty drogowe pojazdów nie widział potrzeby wprowadzania norm zarządzeniem Wójta.

Biorąc pod uwagę fakt, że to Gmina ponosi koszty utrzymania jednostek OSP (zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej) – zdaniem NIK – zasadnym byłoby unormowanie zasad gospodarki paliwami przez OSP nie tylko poprzez określenie wielkości norm zużycia, ale także podstaw ich obliczania w zależności od rodzajów i typów różnych samochodów ratowniczo-gaśniczych i sprzętu silnikowego jak np. motopompy, agregaty prądotwórcze, piły spalinowe itp. Jako podstawę można przyjąć nie tylko dane z instrukcji producenta, ale również udokumentowane analizy zużycia paliw w innych jednostkach OSP i unormowania w zakresie gospodarki paliwami i środkami transportu określone przez Komendanta Głównego PSP. Podstawą do unormowania ww. zagadnienia powinno być zapewnienie racjonalnej i oszczędnej gospodarki w zakresie zużycia paliw przez jednostki OSP.

(dowód: akta kontroli, str. 216-222, 263-289, 663-665)

15.2. Kontrolą badań lekarskich członków OSP objęto wszystkie faktury wystawione w latach 2014-2017 na Gminę przez placówki medyczne w Zakopanem i w Czarnym Dunajcu za badania okresowe oraz badania specjalistyczne kierowców pojazdów pożarnych – psychologiczne, okulistyczne i laryngologiczne (ogółem 94 faktury o wartości 40 304 zł)²⁸.

W wyniku analizy faktur za okresowe badania lekarskie w stosunku do liczby *czynnych*²⁹ członków OSP w wieku 18-65 lat ustalono, że w OSP Małe Ciche badaniami okresowymi w 2014 r. i w 2017 r. objęto po 100% czynnych członków OSP. W innych 7 jednostkach OSP liczba osób objętych badaniami okresowymi stanowiła od 56,7% do 86,2%³⁰ czynnych członków OSP.

(dowód: akta kontroli, str. 216-222)

Wójt wyjaśnił, że ww. rozbieżności spowodowane są przede wszystkim tym, że część strażaków ochotników posiada badania lekarskie wykonane w miejscu swojego zatrudnienia i wówczas nie ma potrzeby ich ponownego badania w ramach jednostek OSP. Świadczy o tym fakt, że 10 strażaków OSP Poronin pracuje w PPSP, gdzie wykonali badania dla ratownika zawodowego, co Prezes OSP Poronin udokumentował zaświadczeniem PPSP w tej sprawie. *Wpływ na rozbieżności w ww. zakresie mają też różne terminy dokonywania badań różnych ratowników OSP z uwagi na różne terminy ich przyjęcia do OSP, stąd nie zawsze jest tak, jak w OSP Małe Ciche, że co 3 lata badaniom poddano taką samą liczbę strażaków OSP.*

(dowód: akta kontroli, str. 663-665)

W fakturach za badania lekarskie określano m.in. stawki za badania i liczby badanych osób. Brak stawek jednostkowych i liczby zbadanych osób dotyczył faktur Gabinetu Lekarskiego i Medycyny Pracy w Zakopanem. W 12 fakturach z badań w kolejnych latach 2014-2017 podano tylko wartość do zapłaty – w kwotach od 50 zł do 1 610 zł i łącznie – 7 340 zł.

Liczby zbadanych członków OSP nie podano w opisie ww. faktur przez naczelników OSP³¹, których dotyczyły te badania, choć na wszystkich fakturach były adnotacje pracowników Urzędu o sprawdzeniu faktur pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

W fakturach badań okresowych członków OSP w Poroninie i w Suchem w stawce jednostkowej 70 zł uwzględniono badania *spirometryczne* (40 zł za badanie okresowe i 30 zł za spirometryczne), w fakturach dotyczących innych jednostek OSP określono, że były to badania *okresowe* lub *lekarskie* przy stawce 60 zł za badanie, bez określenia jakie rodzaje badań wykonano podczas badań okresowych.

²⁸ W poszczególnych latach 2014-2017, odpowiednio, 16 faktur o wartości ogółem 9 123 zł, 26 faktur o wartości ogółem 13 586 zł, 21 faktur o wartości ogółem 7 242 zł i 31 faktur o wartości ogółem 10 353 zł

²⁹ Członkowie OSP w wieku 18-65 lat mogący brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych/wg raportów jednostek OSP.

³⁰ Udział % z tego roku badania, w którym była największa liczba osób objętych badaniem, bez badań okresowych małych liczb osób, które dotyczyły m.in. nowo przyjętych członków OSP lub osoby bez badań w ich macierzystych zakładach pracy.

³¹ OSP: w Bustryku, Murzasichlu, Stasikówce i Zębie,

Pracownik Urzędu, któremu w zakresie obowiązków powierzono m.in. prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem jednostek OSP na terenie Gminy nie posiadał harmonogramu badań okresowych i ich zakresu rzeczowego dla członków OSP oraz danych o liczbie osób podlegających takim badaniom w danym roku. Gmina nie posiada umów z placówkami medycznymi prowadzącymi badania członków OSP.

(dowód: akta kontroli, str. 216-222, 240-262)

Wójt wyjaśnił, że Gmina nie zawierała porozumień z przychodniami lekarskimi w których wykonywano badania ratowników OSP ponieważ wartość tych badań w skali roku nie przekraczała 40 000 zł netto, a więc wydatki nie podlegają regulacjom prawa zamówień publicznych ani zarządzenia nr 21/2014 Wójta z 17 kwietnia 2014 r. w sprawie: wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości 30 000 euro. *Władze poszczególnych jednostek OSP we własnym zakresie pilnują terminów badań lekarskich swoich druhów, którzy indywidualnie udają się na badania lekarskie, a faktury dostarczają do urzędu Gminy. Na fakturach naczelnik lub prezes OSP potwierdzają przeprowadzenie badań lekarskich. Taka praktyka jest stosowana z uwagi na fakt, iż większość strażaków ochotników pracuje w różnych godzinach i miejscach, dlatego narzucanie strażakom miejsca i terminu wykonywania badań lekarskich byłoby dla nich utrudnieniem. Gmina nie wystawiała skierowań na badania lekarskie ratowników OSP. Wójt wyjaśnił, że pracownicy Urzędu nie korygowali faktur ww. Gabinetu Lekarskiego, bo spełniały one większość wymogów § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur³². Być może przez niedopatrzenie nie wzięli pod uwagę zapisów, że faktury powinny zawierać miarę i ilość (liczbę) dostarczonych towarów lub zakres wykonanych usług oraz cenę jednostkową towaru lub usługi, skupiając uwagę na fakcie wykonania usługi oraz jej cenie. Zgodnie z przepisami za prawidłowość faktury odpowiada jej wystawca, Gmina nie kwestionowała poprawności tych faktur. W urzędzie przyjęto praktykę, iż przedstawiciele jednostek OSP na fakturach potwierdzają dostarczenie towarów lub usług, celem przyporządkowanie wydatków do konkretnej jednostki OSP i nie wymagano, aby potwierdzenie określało stawki/miary/ilości. Liczby osób objętych badaniami dostępne są w jednostkach OSP, a w Urzędzie nie prowadzono ewidencji osób podlegających tym badaniom. Wystawcy faktur mogą wskazywać na fakturach zakres wykonanych usług, stąd jeden podaje miarę i ilość, a pozostali określali zakres jako badanie okresowe bez podziału na badanie lekarskie i spirometryczne.*

(dowód: akta kontroli, str. 663-665)

15.3. Badanie wszystkich 94 zbiorczych zestawień wniosków o wypłatę ekwiwalentów w latach 2014-2017 za udział w akcjach ratowniczych i szkoleniach członków OSP z terenu Gminy o łącznej wartości 174 364 zł wykazało m.in., że:

- ekwiwalenty naliczono wg stawek: 12 zł/godz.– za udział w akcjach ratowniczych i 7 zł/godz. – za udział w szkoleniach – zgodnie ze stawkami wprowadzonymi uchwałą Rady z 30 grudnia 2008 r.³³;
- w uchwale Rady nie określono trybu i zasad wypłaty ekwiwalentów, w tym terminów składania wniosków o wypłatę ekwiwalentów, rodzaju dokumentów będących podstawą do ich naliczenia i stanowisk pracy odpowiedzialnych za merytoryczną, formalną i rachunkową ocenę prawidłowości ich naliczenia (w sprawie trybu i zasad wypłat ekwiwalentów nie było też zarządzenia Wójta);
- znaczna część zbiorczych zestawień wniosków dotyczyła wypłat ekwiwalentów za udział w akcjach ratowniczych i szkoleniach w poprzednim roku; w latach 2014-2017 sporządzono od 23 do 25 zbiorczych zestawień, w tym od 9 do 15 dotyczyło poprzedniego roku (na przykład zestawienie z 16 grudnia 2015 r. dotyczyło ekwiwalentów dla członków OSP Ząb za udział w akcjach ratowniczych w III i IV kwartale 2014 r.);

³² Dz. U. z 2013 r. poz.1485.

³³ Uchwała nr XXXI/175/2008 Rady Gminy Poronin z 30 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla członka ochotniczej straży, który uczestniczył w działaniach ratowniczych lub szkoleniach pożarniczych organizowanych przez Państwową Straż Pożarną lub gminę.

- podstawą do sporządzania przez pracowników Urzędu zbiorczych zestawień ekwiwalentów były wnioski składane przez naczelników lub prezesów jednostek OSP, zawierające daty i godziny udziału w określonych akcjach i szkoleniach wykazanych z imienia i nazwiska członków OSP, z ich podpisami potwierdzającymi te dane;
- bezpośrednio na wnioskach z jednostek OSP były potwierdzenia Komendanta Powiatowego PSP w Zakopanem o udziale wykazanych osób w akcjach ratowniczych i szkoleniach; przy braku ww. potwierdzeń bezpośrednio na wnioskach, załączano do nich odrębne pisma Komendanta poświadczające udział wymienionych z nazwiska ratowników OSP w określonych tematach szkolenia, z podaniem ich dat i czasu szkoleń (udział w akcjach ratowniczych poświadczali wydruki z elektronicznej ewidencji stanowiska kierowania PSP, zawierające m.in. daty, miejsca, rodzaje i czasokres udziału w określonej akcji ratowniczej);
- przy 6 zbiorczych zestawieniach wniosków na wypłatę ekwiwalentów za udział w akcjach ratowniczych nie było ww. poświadczeń stanowiska kierowania PSP (były to 4 zestawienia dotyczące od 17 do 20 członków OSP Ząb o łącznej wartości 18 274,20 zł oraz 2 zestawienia z 19 czerwca 2017 r. i z 5 października 2017 r. dotyczące, odpowiednio, 19 i 21 członków OSP Murzasichle, dla których naliczono ekwiwalenty w łącznej wys. 6 298,60 zł);
- przy 2 zbiorczych zestawieniach wniosków na wypłatę ekwiwalentów za szkolenia brak było zaświadczeń Komendanta Powiatowego PSP w Zakopanem odnośnie części osób z tych zestawień (brak zaświadczenia dotyczył 7 członków OSP Ząb w zestawieniu z 16 grudnia 2015 r., dla których ekwiwalenty wynosiły łącznie 1 038,67 zł, oraz 6 spośród 9 członków OSP Nowe Bystre przy zestawieniu z 2 grudnia 2015 r., którym naliczono ekwiwalent w wys. 42 zł);
- wydruki ze stanowiska kierowania PSP zawierały wszystkie wyjazdy poszczególnych pojazdów jednostek OSP, nie tylko na akcje ratownicze, ale także na pogrzeby, uroczystości kościelne, lokalne imprezy, wyjazdy do serwisu itp. (w badanym okresie nie stwierdzono żadnego przypadku, aby w którymkolwiek wniosku jednostki OSP ujęto inny wyjazd niż na akcję ratowniczą).

(dowód: akta kontroli, str. 10, 216-239)

Skarbnik Gminy wyjaśnił, że w Gminie nie opracowano trybu i zasad wypłat ekwiwalentów za udział ratowników OSP w szkoleniach i akcjach ratowniczych. Stwierdził, że wypłat tych dokonuje się na podstawie ustawy o ochronie przeciwpożarowej w oparciu o stawki uchwalone przez Radę 30 grudnia 2008 r. *Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie nakłada obowiązku przyjęcia dodatkowych procedur w postaci trybu i zasad wypłaty ekwiwalentów za udział ratowników OSP w szkoleniach i akcjach ratowniczych.* Członkowie OSP składają wnioski o wypłatę ekwiwalentów i z reguły załączają potwierdzenia Komendanta Powiatowego PSP w Zakopanem o udziale w szkoleniach oraz zestawienia pokazujące wyjazdy ratowników OSP do działań ratowniczych. *Załączanie ww. dokumentów było praktyką stosowaną od wielu lat i trudno mi wyjaśnić kto i kiedy wprowadził jej stosowanie. Brak ww. zaświadczeń w kilku przypadkach nie stanowił przeszkody w wypłaceniu ekwiwalentów bo na wszystkich wnioskach sporządzonych przez Naczelników OSP każdy strażak indywidualnie potwierdził podpisem swój udział w wykazanym we wniosku działaniu ratowniczym lub szkoleniu, co w mojej ocenie było wystarczające do wypłaty ekwiwalentu. Gmina nie wprowadziła dodatkowych procedur związanych z wypłatą ekwiwalentu i stosuje zasady ustawowe, które nie określają, kiedy i za jaki okres powinny być składane wnioski o wypłatę ekwiwalentu. W związku z tym, jeśli składane są wnioski o wypłatę ekwiwalentu za rok wcześniejszy, gmina nie ma podstaw, aby takich wniosków nie rozpatrzyć i nie wypłacić ekwiwalentu.*

(dowód: akta kontroli, str. 666-668)

Zdaniem NIK określenie procedury w zakresie trybu i zasad wypłat ekwiwalentów pozwoliłoby m.in. na unormowanie terminów doręczania do Gminy wniosków o wypłatę ekwiwalentów oraz potwierdzeń przez Komendę Powiatową PSP stanu faktycznego wykazanego przez OSP we wnioskach.

16. W latach 2014-2017 Gmina udzieliła 12 dotacji celowych³⁴ dla 6 jednostek OSP na inwestycje i zakupy inwestycyjne³⁵. Łączna wartość dotacji wynosiła 717 542 zł, w tym 530 000 zł dotyczyło dofinansowania zakupu średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych marki *Scania* (napęd 4x4) w OSP Nowe Bystre (300 000 zł w 2015 r.) i w OSP Małe Ciche (200 000 zł w 2017 r.) oraz lekkiego samochodu marki *Opel Movano* w OSP Suche (30 000 zł w 2014 r.). Dotacje w wys. 55 000 zł oraz 36 000 zł dotyczyły, odpowiednio, budowy zbiorników przeciwpożarowych i hydrantów dla potrzeb OSP Nowe Bystre (w 2017 r.) oraz wykonania instalacji c.o. w remizie OSP Murzasichle (w 2016 r.). Wśród innych dotacji w kwotach od 5 000 zł do 28 240 zł (łącznie 96 542 zł) był m.in. zakup kamery termowizyjnej w OSP Murzasichle (23 000 zł) i zakup agregatu prądowórczego w OSP Nowe Bystre (16 589 zł). Jednostki OSP wykorzystwały i rozliczyły dotacje zgodnie z warunkami umów, po dostarczeniu do Urzędu: faktur za wykonane roboty lub zakupy, protokołów odbioru końcowego robót budowlanych oraz potwierdzeń zapłaty faktur wykonawców i dostawców.

(dowód: akta kontroli, str. 139-215)

17. Wyboru wykonawców II i III etapu rozbudowy remizy OSP Ząb dokonano zgodnie z przepisami prawa zamówień publicznych, po przeprowadzeniu dwóch postępowań w trybie przetargu nieograniczonego. Ogłoszenia z opisem przedmiotu zamówienia i ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia opublikowano m.in. w Biuletynie Zamówień Publicznych i na stronie internetowej Gminy, publikując w ten sam sposób ogłoszenia o udzieleniu zamówienia po wyborze najkorzystniejszej oferty przez powołaną przez Wójta komisję i po zatwierdzeniu przez niego protokołu z postępowania. Postępowanie na roboty dodatkowe w ramach rozbudowy ww. remizy prowadzono w trybie z wolnej ręki po spisaniu protokołu konieczności i po negocjacjach cenowych z wykonawcą. W części dotyczącej umowy dotacji z Gminy, Prezes OSP Ząb dokonał wyboru wykonawcy oferującego najniższą cenę po zapytaniach cenowych do 3 potencjalnych wykonawców.

W latach 2014-2017 wydatki Gminy na utrzymanie gotowości bojowej OSP w zakresie przeglądów i remontów obiektów, przeglądów samochodów, remontów sprzętu przeciwpożarowego, zakupu paliw płynnych, umundurowania i sprzętu przeciwpożarowego nie przekraczały 40 000 zł netto, w związku z czym nie miał zastosowania wprowadzony przez Wójta regulamin dotyczący udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej w złotych równowartości 30 000 euro³⁶.

(dowód: akta kontroli, str. 11-15, 556-648)

18. Gmina posiadała informacje o działaniach ratowniczych 8 jednostek OSP funkcjonujących na jej terenie. Były to coroczne raporty z ich działalności przekazywane z ZOGZ OSP oraz sprawozdania ZOGZ OSP składane na sesjach Rady lub jej komisji po zakończeniu każdego roku.

W 2015 r. w porównaniu do 2014 r. liczba działań ratowniczych ogółem wszystkich jednostek OSP zmniejszyła się z 273 do 154 akcji ratowniczych, w tym w zakresie pożarów ze 105 do 53 akcji, a w zakresie miejscowych zagrożeń ze 168 do 101 akcji. W następnych dwóch latach nastąpiło zwiększenie do 234 akcji ogółem, a następnie do 262 akcji. Dotyczyło to głównie miejscowych zagrożeń, których liczba zwiększyła się odpowiednio do 156 (78 pożarów) oraz do 203 akcji (59 pożarów). Wśród miejscowych zagrożeń największy udział miały wichury na Podhalu (w poszczególnych latach od 30 do 70 zdarzeń), których skutki usuwały głównie OSP: w Murzasichlu, Poroninie i w Zębie. Mniej zdarzeń dotyczyło wypadków drogowych (od 25 do 41 zdarzeń), w zakresie których najwięcej działań było ze strony OSP Poronin (od 19 do 32 akcji) wobec drugiej w kolejności OSP Ząb (od 1 do 8 akcji), przy braku działań lub ich małej liczby w pozostałych OSP. Tylko w 2014 r. i w 2016 r. były odpowiednio 54 oraz 30 akcji powodziowych. W 2017 r. było ich 11, a tylko

³⁴ Dotacje Gminy dotyczyły też rozbudowy remizy OSP Ząb i zakupu średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Suche, co omówiono w punkcie dotyczącym pozyskania dotacji z Województwa Małopolskiego i z WFOŚiGW.

³⁵ We wszystkich umowach dotacji powołano się m.in. na określone uchwały Rady w sprawie zmian w planie wydatków budżetowych na dany rok.

³⁶ Zarządzenie Nr 21/2014 Wójta Gminy Poronin z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro w Urzędzie Gminy Poronin

1 akcja w 2015 r. W działaniach uczestniczyły głównie OSP: w Poroninie, Suchem i Nowym Bystrem.

W akcjach pożarowych uczestniczyły wszystkie OSP, przy czym największy udział miały OSP włączone do KSRG– (w Poroninie, w Murzasichlu, w Zębie i w Nowym Bystrem), a ponadto OSP Suche. W akcjach ratowniczych uczestniczyło zazwyczaj od 4 do 6 ratowników OSP.

(dowód: akta kontroli, str. 134-137)

Wójt wyjaśnił, że w latach 2014-2017 na terenie Gminy nie było przypadków niepodjęcia akcji przez jednostki OSP, po ich zadysponowaniu do akcji ratowniczej przez PSP.

(dowód: akta kontroli, str. 3-7)

19. W wyniku porównania relacji kosztów utrzymania poszczególnych OSP w latach 2014-2017 (ponoszonych przez gminę z budżetu i w formie dotacji) w stosunku do ilości wyjazdów jednostek OSP do akcji ratowniczych ustalono, że w kolejnych latach występowały przypadki braku korelacji pomiędzy udziałem niektórych jednostek OSP w ogólnej liczbie działań ratowniczych wobec udziału tych jednostek w finansowaniu ich działalności. M.in. w 2014 r. udział OSP Stasikówka w łącznej liczbie wyjazdów wszystkich OSP do akcji ratowniczych był 4 razy mniejszy niż OSP Suche (9 wyjazdów i 3,3% wobec 35 wyjazdów i 13%), tymczasem wydatki na OSP Stasikówka z budżetu Gminy były o ok. 30% wyższe niż na OSP Suche (38,1 tys. zł wobec 29,8 tys. zł). W 2017 r. udział OSP Stasikówka w wyjazdach na akcje ratownicze był 9 razy mniejszy niż OSP Murzasichle (6 wyjazdów i 2,3% wobec 54 wyjazdów i 21%), tymczasem wydatki na OSP Stasikówka były o 9% wyższe (57,5 tys. zł wobec 53 tys. zł dla OSP Murzasichle).

W sprawie braku korelacji pomiędzy wydatkami gminy na poszczególne jednostki OSP i ich udziałem w akcjach ratowniczych Skarbnik Gminy wyjaśnił, że: *W mojej ocenie taki stan rzeczy jest właściwy ponieważ zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.) do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Realizacja tego zadania to finansowanie utrzymania gotowości bojowej jednostek OSP, a nie zapłata za udział w akcjach ratowniczych.*

(dowód: akta kontroli, str. 134-137, 290, 666-668)

20. W latach 2014-2017 PPSP przekazała do Wójta 10 pism z informacjami o wynikach inspekcji gotowości operacyjnej w jednostkach OSP włączonych do KSRG i 3 informacje o wynikach przeglądu technicznego pojazdów, sprzętu silnikowego, wyposażenia w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, zaplecza technicznego i BHP we wszystkich OSP w latach 2015-2017. W 2014 r. inspekcję przeprowadzono w OSP Poronin, w 2015 r. w OSP: Poronin, Ząb i Murzasichle, w 2016 r. w ww. 3 OSP i w OSP Nowe Bystre i analogicznie w 2017 r.

Każdorazowo OSP w Poroninie otrzymała ocenę bardzo dobrą, a inne OSP ocenę dobrą. Najwyższe oceny z przeglądów stanu technicznego obiektów, pojazdów, sprzętu i BHP otrzymała OSP w Poroninie, w 2015 r. również OSP Suche, a w 2016 r. OSP: Nowe Bystre, Murzasichle i Suche. Oceny co najmniej dobre dotyczyły w 2015 r. – OSP: Nowe Bystre i Murzasichle, w 2016 r. – OSP: Bustryk, Małe Ciche i Ząb, w 2017 r. – OSP: Małe Ciche, Nowe Bystre, Suche i Ząb. Nieliczne uwagi do OSP z ocenami od 3,0 do 3,9 punktów dotyczyły braku dokumentacji o gotowości operacyjnej, tj. wykazu sprzętu i wyszkolenia (3 OSP w 2015 r., 1 – w 2016 r. i 2 OSP w 2017 r.) oraz czystości pojazdów i sprzętu (w każdym roku 1 OSP).

W analizie zabezpieczenia operacyjnego powiatu tatrzańskiego przekazanej do Gminy pismem PPSP z 21 kwietnia 2015 r. stwierdzono, że w ramach KSRG tylko PSP zapewnia dojazd do zdarzenia do 8 minut, a dla 10 OSP wynosi do 15 minut i jest *satysfakcjonujący*, bo dotyczy 85% powierzchni powiatu i 95% populacji ludności. Brakujące pokrycie terenu to trudnodostępne górskie tereny bez dróg dojazdowych i zbiorników przeciwpożarowych. W analizie podkreślono, że w przypadku pożarów ukrytych, które ciężko zlokalizować, kamerą termowizyjną dysponuje tylko PSP oraz 5 OSP, w tym w Poroninie i w Murzasichlu.

Wójt wyjaśnił, że informacje o wynikach inspekcji przekazywał Komendantowi Gminnemu, który omawiał te oceny bezpośrednio z jednostkami OSP.

. (dowód: akta kontroli, str. 90-133, 669-674)

21. Wysokości finansowania poszczególnych jednostek OSP przez gminę nie uzależniano od aktywności ratowniczej tych jednostek, w tym liczby wyjazdów ratowniczych.

Skarbnik Gminy wyjaśnił, że finansowanie jednostek OSP nie ma żadnego związku z liczbą akcji ratowniczych i takiego związku mieć nie może. Akcje ratownicze wynikają ze zdarzeń losowych, których nie sposób przewidzieć i zaplanować, a tym bardziej wycenić.

(dowód: akta kontroli, str. 666-668)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych i nie oczekuje informacji, o której mowa w art. 62 ustawy o NIK.

Kraków, dnia 28 września 2018 r.

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
p.o. Wicedyrektor

Kontroler

Krzysztof Kempa
Specjalista kontroli państwowej

³⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm., dalej *ustawa o NIK*.